

EKSAMEN

Emnekode: SFB10611	Emne: Budsjettering og driftsregnskap
Dato: 26.04.2013	Eksamenstid: kl 0900 til kl 1200
Hjelpemidler: Kalkulator	Faglærer: Bjørnar Karlsen Kivedal
<p>Eksamensoppgaven:</p> <p>Oppgavesettet består av 6 sider inklusiv denne forsiden (2 sider er vedlegg). Kontroller at oppgaven er komplett før du begynner å besvare spørsmålene.</p> <p>Oppgavesettet består av 3 oppgaver. Alle oppgavene skal besvares. Oppgavenes vekt er angitt i prosent.</p> <p>Om noe er uklart eller mangler i oppgavene inngår det som en del av oppgaven å ta de nødvendige forutsetninger.</p>	
Sensurdato: <u>23.05.2013</u>	
Karakterene er tilgjengelige for studenter på studentweb senest to dager etter oppgitt sensurfrist. Følg instruksjoner gitt på: http://www.hiof.no/index.php?ID=7027	

Oppgave 1 (teller 25 %)

En industribedrift som tilvirker en liten gruppe produkter. Hvert produkt tilvirkes i større serier. I november har bedriften fremstilt produktet Common. I standardkalkylen for Common er det budsjettert et forbruk av direkte materialer per enhet på 5 kg à kr 100. På grunnlag av tidsstudier er direkte arbeid per enhet Common satt til 2 timer à kr 300. De indirekte kostnader innkalkuleres iht. standardsatser.

Bedriften har 3 avdelinger, og de budsjetterte indirekte kostnadene i avdelingene i november framgår av oppstillingen nedenfor. November anses som en normal måned.

	Materialforvaltnings- avdeling	Tilvirknings- avdeling	Salgs- og administrasjons- avdeling
Variable kostnader	kr 3 000	kr 60 000	kr 13 350
Faste kostnader	kr 21 000	kr 120 000	kr 120 150
Totale indirekte kostnader	kr 24 000	kr 180 000	kr 133 500
Aktivitetsmål	1500 kg	600 timer	Budsjettert tilvirkningskost/ tilvirkningsmerkost

Bedriften utarbeider kalkylen på grunnlag av månedlig produksjon og salg av 300 enheter Common. Budsjettert salgspris: kr 4 000 per enhet ekskl. merverdiavgift.

- a) Beregn standardsatsene og sett opp standardkalkylen for produkt Common både iht. selvkost- og bidragsprinsippet.

Bedriften setter deretter opp standardkostregnskapet etter selvkost- og bidragsprinsippet. Anta at vi får et produksjonsresultat ved selvkostmetoden på kr 140 000 og på kr 90 000 ved bidragsmetoden.

- b) Hva kan forskjellen mellom produksjonsresultatene skyldes? Forklar kort.

Oppgave 2 (teller 30 %)

En virksomhet tilvirker og selger to produkter; Gamma og Omega. Hver måned tilvirkes og selges 500 enheter av hvert produkt. Det er et forbruk av direkte materialer på kr 100 for Gamma og kr 400 for Omega. Direkte lønnskostnader er kr 300 pr time, og det brukes 6 timer i tilvirkning av Gamma og 2 timer tilvirkning av Omega. Indirekte tilvirkningskostnader per måned utgjør til sammen kr 500 000.

- Hvor mange direkte arbeidstimer pr måned går med til å produsere de to produktene?
- Beregn enhetskostnaden for hvert produkt dersom bedriften bruker direkte arbeidstimer om aktivitetsmål når den skal innkalkulere de indirekte tilvirkningskostnadene.

Indirekte kostnader kan fordeles på 4 aktivitetssteder. Disse er gitt i tabellen nedenfor sammen med den månedlige aktivitetsfrekvensen.

Aktivitet	Kostnadsdriver	Kostnader	Frekvens			
			Gamma	Omega	Totalt	
Produktplanlegging	Antall serier	180 000	20	10	30	serier
Maskinomstilling	Antall omstillinger	80 000	15	10	25	omst.
Materialhåndtering	Antall innkjøp	100 000	2	8	10	innkjøp
Maskiner	Maskintimer	140 000	50	300	350	maskint.
		<u>500 000</u>				

- Beregn enhetskostnadene for hvert produkt etter aktivitetsbasert kalkulasjon (ABC).
- Hva er forskjellen mellom de beregnede enhetskostnadene i oppgave b) og c)? Hva skyldes forskjellene?

Oppgave 3 (teller 45 %)

En bedrift har følgende balanse 1. januar:

Eiendeler		Egenkapital og gjeld	
Eiendom	4 000 000	Aksjekapital	1 430 000
Kjøretøy og inventar	2 500 000	Annen egenkap.	1 000 000
Varebeholdning	3 000 000	Pantelån	4 210 000
Kundefordringer	1 000 000	Kassekreditt	1 200 000
Bankinnskudd	40 000	Leverandørgjeld	1 000 000
		Skyldig arbeids- giveravgift	150 000
		Skyldig mva	300 000
		Betalbar skatt	500 000
		Skyldig utbytte	750 000
	<u>10 540 000</u>		<u>10 540 000</u>

Følgende er forventet/budsjettet første kvartal det samme år:

- Forventet varesalg uten mva er kr 6 000 000 for januar, kr 5 000 000 for februar og kr 4 000 000 for mars.
 - o Alt varesalg er mva-pliktig med 25 %. 40 % er kontantsalg og 60 % kredittsalg per 15 dager. Alt salg forutsettes å skje jevnt over hver måned.
 - Bruttofortjeneste forventes å være 30 % (regnes i prosent av salg ekskl. merverdiavgift)
 - Varelageret ønskes økt med kr 200 000, fordelt likt på februar og mars.
 - Varekjøp skjer med en kredittid på 30 dager. Alle kjøp er avgiftspliktig (25 % mva.).
 - Lønn utbetales med kr 900 000 hver måned. Se bort fra avsetning til feriepenger.
 - Indirekte betalbare driftskostnader (betales den måneden de oppstår) anslås til kr 600 000 januar, kr 600 000 i februar og kr 700 000 i mars uten mva. Forutsett at det er merverdiavgift på alle disse kostnadene.
 - I januar betales det forskuddsrenter for perioden 1.1. – 31.3. med kr 60 000. Samtidig betales avdrag på kr 100 000. Renter på kassekreditt kr 70 000 blir lagt til kassekredittgjelden 31. mars.
 - Skyldig arbeidsgiveravgift for november og desember på kr 150 000 betales i januar, og arbeidsgiveravgift for januar og februar betales i mars. Anta arbeidsgiveravgift på 14,1 %.
 - Et nytt kjøretøy blir innkjøpt i mars til kr 450 000 inkl. mva.
 - Avskrivninger på kjøretøy og inventar utgjør kr 100 000 i første kvartal.
 - Utbytte til aksjonærene betales i mars.
 - I februar betales det forskuddsskatt med kr 175 000.
 - Bedriften har en innvilget kassekreditt på kr 3 000 000.
- a) Sett opp varesalgsbudsjett, varekjøpsbudsjett, innbetalingsbudsjett fra kunder og utbetalingsbudsjett til leverandører.
- b) Sett opp likviditetsbudsjett samlet for januar, februar og mars.

Vedlegg, formelark

Avvik i de direkte kostnadene

Produktivitetsavvik	Faktorprisavvik	Totalavvik
Mengdeavvik: MsPs-MvPs Tidsavvik: TsLs-TvLv	Prisavvik: MvPs-MvPv Lønnsavvik: TvLs-TvLv	Materialavvik: MsPs-MvPv Lønnsavvik: TsLs-TvLv

Avvik i de indirekte variable kostnadene:

Produktivitetsavvik (for tilv.avd): Std.sats*std.tid-std.sats*virkelig tid

Formler:

- $R_{TK} = \frac{\text{ordinært resultat før skattekostnad} + \text{rentekostnader}}{\text{gjennomsnittlig totalkapital}} \cdot 100\%$
- $\text{driftsmarginen} = \frac{\text{driftsresultat}}{\text{driftsinntekter}} \cdot 100\%$
- $R_{EK}(\text{før skatt}) = \frac{\text{Ordinært res. før skatt}}{\text{Gj.sn. EK}} \cdot 100\%$
- $R_{EK}(\text{etter skatt}) = \frac{\text{Ordinært res. før skatt} - \text{skattekostnader}}{\text{Gj.sn. EK}} \cdot 100\%$
- $R_{SK} = \frac{\text{Ordinært res. før skatt} + \text{rentekostnader}}{\text{Gjennomsnittlig sysselsatt kapital}} \cdot 100\%$
- $EK\% = \frac{EK}{\text{Total gjeld og EK}} \cdot 100\%$
- $\text{Likviditetsreserven} = \frac{\text{kasse, bank, postgiro og andre betalingsmidler} + \text{utbenyttet kassekreditt}}{\text{budsjetterte salgsinntekter}} \cdot 100\%$

$E = \sqrt{\frac{2QP}{C}}$	E: optimal bestillingsmengde, Q: total forbruk av enheter per periode (f.eks. et år), C: Lagringskostnader per enhet, P: ordrekostnad
	$\text{Varelagerets omløpshastighet} = \frac{\text{Varekjøp}}{\text{Gjennomsnittlig varelager}}$ $\text{Gjennomsnittlig lagringstid for varer} = \frac{360 \text{ dager}}{\text{Varelagerets omløpshastighet}}$

DuPont-modellen

